

Kocaeli İlahiyat Dergisi

Cilt 9 Sayı 1 Yıl: 2025

000002

Kocaeli Teology Journal

Volume 9 Issue 1 Year: 2025

Kocaeli İlahiyat Dergisi

KOCAELİ İLAHİYAT DERGİSİ | KOCAELİ THEOLOGY JOURNAL
Cilt 9 - Sayı 1 - Yıl: 2025 ISSN: 2564-677X

Kapsam / Scope

İslam ve Dini Araştırmalar / Islamic and Religious Studies

Periyot / Period

Yılda 2 Sayı (Haziran/Aralık) / Biannual (June/December)

Basım Yeri / Place of Publication

Kocaeli Üniversitesi Basımevi Umuttepe Yerleşkesi 41380 İzmit/KOCAELİ – 02623031444

Yayın Dili / Language of Publication

Türkçe, Arapça ve İngilizce / Turkish, Arabic and English

Kocaeli İlahiyat Dergisi, yılda iki sayı yayımlanan, uluslararası bilimsel hakemli bir dergidir.

Kocaeli Theology Journal is a peer-reviewed academic journal published twice a year.

Yayıncı / Publisher

Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE •

Kocaeli University, Faculty of Theology, Kocaeli, TÜRKİYE

<https://ilahiyat.kocaeli.edu.tr/>

İmtiyaz Sahibi / Owner

Prof. Dr. Abdullah Kahraman, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

Yazı İşleri Müdürü / Responsible Manager

Doç. Dr. Hüseyin OKUR, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

Baş Editör / Editor in Chief

Doç. Dr. Hüseyin OKUR, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-4285-7478 | huseyin.okur@kocaeli.edu.tr

Editörler / Editors

Arş. Gör. Oğuzhan Yıldız, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-2068-7818 | oguzhanyildiz150@gmail.com

Arş. Gör. Ahmet Faruk Göksün, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-0107-0492 | ahmetfarukgoksun@gmail.com

Sayı Alan Editörleri / Field Editors

Arş. Gör. Ali Satılmış | Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-5620-967X | ali.satilmis@kocaeli.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Kılıç | Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0002-5638-6948 | ihsan.kilic@kocaeli.edu.tr

Arş. Gör. Afra Konyalı | Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-7507-4475 | afra.konyali@kocaeli.edu.tr

Yayın Kurulu / Editörler Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mehmet Çiçek, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, Türkiye

 orcid.org/0000-0002-8553-9448 | mehmet_cicek34@hotmail.com

Prof. Dr. Sefer Yavuz, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, Türkiye

 orcid.org/0000-0002-5230-3746 | seferyavuz@gmail.com

Doç. Dr. Ahmet Ekşi, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, Türkiye

 orcid.org/0000-0003-3218-7837 | aeksi72@hotmail.com

Doç. Dr. Ali Cançelik, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, Türkiye

 orcid.org/0000-0002-6058-826X | alicancelik@gmail.com

Doç. Dr. Kadir Gömbeyaz, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, Türkiye |

 orcid.org/0000-0002-5204-5564 | kgombeyaz@hotmail.com

Prof. Dr. Ulvi Murat Kılavuz, Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Bursa, Türkiye

 orcid.org/0000-0002-5095-9522 | umkilavuz@uludag.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet Saki Çakır, Uşak Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Uşak, Türkiye

 orcid.org/0000-0003-1216-7249 | msakicakir@gmail.com

Doç. Dr. Veysel Kaya, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, Türkiye

 orcid.org/0000-0003-2652-3427 | veysel.kaya@istanbul.edu.tr

Doç. Dr. Nevzat Erkan, Kırklareli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Kırklareli, Türkiye

 orcid.org/0000-0001-9170-8490 | nevzaterkan@klu.edu.tr

Prof. Dr. Peter J. Kivisto, Augustana University, Illinois, Amerika Birleşik Devletleri (USA)

 orcid.org/0000-0003-3992-0659 | peterkivisto@augustana.edu

Prof. Dr. Hazem Said Mohammed Mountaser, Ezher Üniversitesi, Diller ve Tercüme Fakültesi,
Mısır (Egypt)

 orcid.org/0000-0003-2419-4375 | misirli hazem@yahoo.com

Doç. Dr. Bağır Babayev, Naxçıvan Dövlət Universiteti, Fəlsəfə Bölümü, Naxçıvan, Azərbaycan

 orcid.org/0009-0003-0925-9457 | baqirbabayev59@mail.ru

Dr. Abdulrahman al-Salimi, Ministry of Endowments and Religious Affairs, Umman

 orcid.org/0000-0001-9751-9228 | aalsalimi1970@gmail.com

Doç. Dr. Admir Mulaosmanovic, International University of Sarajevo, Saraybosna (Sarajevo)

 orcid.org/0000-0002-7500-3156 | amulaosmanovic@ius.edu.ba

Dr. Pieter Coppens, Vrije Universiteit, Amsterdam, Hollanda

 orcid.org/0000-0002-3914-105X | p.coppens@vu.nl

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor

Dr. Ahm Ershad UDDIN

 orcid.org/0000-0002-6270-9117 | ahmershad86@gmail.com

Arapça Dil Editörü / Arabic Language Editor

Dr. Öğr. Üyesi Nadir MENDERES

 orcid.org/0000-0001-8249-999X | nadir.menderes@gibtu.edu.tr

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Ali İhsan Pala, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Erzurum, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0002-1485-4424 | alihsanpala@atauni.edu.tr

Prof. Dr. H. Mehmet Günay, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-8844-6338 | hmgunay@sakarya.edu.tr

Prof. Dr. Halil İbrahim Şimşek, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Çorum, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-0036-5416 | halilibrahimsimsek@hitit.edu.tr

Prof. Dr. Hülya Alper, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0002-3166-9925 | hulyaalper@hotmail.com

Prof. Dr. İsmail Çalışkan, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Ankara, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-2899-9111 | iscaliskan@ankara.edu.tr

Prof. Dr. Kemal Yıldız, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-4824-922X | kemal.yildiz@marmara.edu.tr

Prof. Dr. Metin Özdemir, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Ankara, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-5678-8579 | metin.ozdemir@asbu.edu.tr

Prof. Dr. Şevket Topal, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Rize, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-8628-2800 | sevket.topal@erdogan.edu.tr

Prof. Dr. Ünal Kılıç, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Sivas, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-6366-6350 | ukilic@cumhuriyet.edu.tr

Prof. Dr. Ali Avcu, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Sivas, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0002-8416-4066 | ali.avcu@asbu.edu.tr

Prof. Dr. Ali Namlı, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İstanbul, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0001-8822-9851 | ali.namli@marmara.edu.tr

Prof. Dr. Süleyman Kaya, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Sakarya, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0003-4266-7359 | suleymankaya1@istanbul.edu.tr

Prof. Dr. Yakup Coştu, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Çorum, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0002-5672-9226 | yakupcostu@hitit.edu.tr

Doç. Dr. Adalet Çakır, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kocaeli, TÜRKİYE

 orcid.org/0000-0002-0350-2853 | adalet.cakir@kocaeli.edu.tr

Hakem Kurulu / Referee Board

Kocaeli İlahiyat Dergisi'nde, en az iki hakemin görev aldığı çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanılmaktadır. Hakem isimleri gizli tutulmakta ve yayınlanmamaktadır.
The Kocaeli Journal of Theology employs a double-blind peer review system, involving at least two reviewers. The names of the reviewers are kept confidential and are not disclosed.

İntihal Tespit Politikası / Plagiarism Policy

İntihal tespitinde kullanılan özel bir program aracılığıyla makalelerin daha önce yayımlanmamış olduğu ve intihal içermediği teyit Turnitin aracılığıyla edilir Through a specialized software used for plagiarism detection, it is confirmed via Turnitin that the articles have not been previously published and do not contain plagiarism.

Yönetim Yeri ve Adresi / Executive Office and Correspondence Address

Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Umuttepe Yerleşkesi, 41380, Kocaeli, Türkiye
<https://dergipark.org.tr/kider> Tel: +90 (262) 303 47 02/04 • Fax: +90 (262) 303 47 03

Yazarlar, Kocaeli İlahiyat Dergisi'nde yayınlanan çalışmalarının telif haklarına tamamen sahiptirler ve çalışmalarını Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı kapsamında açık erişim olarak yayımlamayı kabul ederler.

The authors fully own the copyrights of their works published in the Kocaeli Journal of Theology and agree to publish their works as open access under the Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) license.

Dizinler

Kocaeli İlahiyat Dergisi Ebsco (Kabul Tarihi: 12/01/2023), PhilPapers (Kabul Tarihi: 01/01/2024) ve Doaj (Kabul Tarihi: 06 Temmuz 2024) gibi uluslararası indeksler tarafından taranmaktadır.

Central & Eastern
European Academic
Source

DOAJ

ERIH
EUROPEAN REFERENCE INDEX FOR THE
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

İÇİNDEKİLER / TABLE OF CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

1. Oryantalistler Açısından Tasavvufu Dönemlendirme Meselesi [The Periodization of Sufism from the Perspective of Orientalists]

Durdane Zeynep TEKME.....1-33

2. Din Eğitiminde Vaka Çalışmalarıyla Öz Yeterlilik Becerilerinin Geliştirilmesi: Meslek Lisesi Örneği [Developing Self-Sufficiency Skills with Case Studies in Religious Education: The Example of a Vocational High School]

Beratiye KARACA, Murat TARHAN, Seyyid SANCAK34-55

3. The Ismailis as a Minority Group in Afghanistan: A Study of Their History and Contemporary Religious Afganistan'da Azınlık Grubu Olarak İsmâîlîler: Tarihleri ve Güncel Hayatları Üzerine Bir inceleme]

Faruk MERGEN56-77

4. The Closure of Darulfunun and Initiatives for Transmitting Religious Values During the Gap Years in Religious Education [Dârülfünun'un Kapatılması ve Din Eğitimindeki Boşluk Yıllarında Dini Değerlerin Aktarılmasına Yönelik Girişimler]

Yakup KAYA.....78-99

5. Kādî Beyzâvî'ye Göre Sultan Celâleddîn Hârizmşâh [Sultân Jalâleddîn Khawârizmshâh According to Qādî Beydâwî]

Muhammed Said GÜLER.....100-135

6. جماليات اللغة وأثرها في تفسير القرآن الكريم (حروف الجر نموذجًا) Bazı Harf-i Cerler Örneğinde Kur'ân-ı Kerîm Yorumunda Dil Estetiği ve Sonuçları]

Tevhit AYENGİN, Eid ABDULAZİZ.....136-159

7. الأغراض البلاغية لظاهرة وَضْعِ الْمُظْهَرِ مَوْضِعِ الْمُضْمَرِ فِي تَفْسِيرِ رُوحِ الْبَيَانِ لِإِسْمَاعِيلَ حَقِّي الْبُورْسَوِي [İsmail Hakkı Bursevî'nin Rûhu'l-Beyân Tefsiri'nde “Zamir Konumuna İsim Getirme Olgusu” ve Belagat Amaçları]

Ahmed Nureddin KATTAN.....160-187

8. التكييف الفقهي للشركة ذات الغرض الخاص في هيكلة الصكوك [Özel Amaçlı Şirketin (SPV) Sukuk Yapılandırmasındaki Fıkhi Tahlili]

Mohammad Nasım HOSSAM, Mehmet BOYNUKALIN.....188-215

Editörden

Değerli Okurlarımız,

Kocaeli İlahiyat Dergisi'nin Haziran 2025 tarihli 9/1 sayısı ile sizleri selamlarken, yalnızca zengin bir makale demeti sunmakla kalmıyor, aynı zamanda fakültemizin araştırma vizyonunu yansıtan güncel tartışmalara dair kapsamlı bir panorama da paylaşıyoruz. Çalışmaların içerik çeşitliliği—tasavvuf tarihinden İslamî finans hukukuna, din eğitiminden Kur'an dil estetiğine—ilâhiyat disiplinlerinin birbirini besleyen doğasını bir kez daha ortaya koyuyor.

Sayının ilk makalesinde Durdane Zeynep Tekmen, tasavvufu dönemlendirme meselesini Batılı oryantalistlerin bakış açısından inceliyor. Araştırma, XIX. yüzyıldan beri “zühd–tasavvuf” ayrımı etrafında şekillenen yaklaşımların zeminini sergilediği gibi, son dönem oryantalist literatürde bu ikiliğin giderek terk edildiğini göstererek alana tarihsel bir katman derinliği kazandırıyor.

Beratiye Karaca, Murat Tarhan ve Seyyid Sancak imzalı ikinci makale, meslek lisesi öğrencilerinin öz yeterlilik becerilerini din eğitimi bağlamında vaka temelli etkinliklerle geliştirmeyi hedefliyor. Nitel değerlendirme verileri, öğrenci inancını güçlendirme yoluyla pozitif davranış değişiminin mümkün olduğunu göstererek, din pedagojisi literatürüne pratik bir katkı sağlıyor.

Üçüncü çalışmada Faruk Mergen, Afganistan'daki İsmâîlî azınlığın tarihî seyrini ve güncel dinî pratiğini kronolojik bütünlük içinde sunuyor. Sahadan yapılan mülakatlar, mezhep mensuplarının kendilerini nasıl konumladıklarına dair canlı veriler içeriyor ve İslam Mezhepleri Tarihi metodolojisinin imkânlarını başarıyla kullanıyor.

Yakup Kaya'nın dördüncü makalesi, 1933'te Darülfünun İlahiyat Fakültesi'nin kapatılmasının ardından oluşan kurumsal boşluğu aydınlatıyor. Resmî arşiv kaynaklarıyla yarı resmî ve gayriresmî din eğitimi pratiklerini bir araya getiren çalışma, sekülerleşme politikaları ile toplumsal dinamiklerin etkileşimini güçlü bir çözümlemeyle gözler önüne seriyor.

Beşinci yazıda Muhammed Said Güler, Kādî Beyzâvî'nin Farsça “Nizâmü't-tevârîh”inde Sultan Celâleddîn Hârizmşâh'a dair anlatıları mukayeseli kaynak okumalarıyla değerlendiriyor. Böylece hem Beyzâvî'nin tarihçiliğine dair yeni açılımlar sunuluyor hem de Harizmşahlar dönemi çalışmalarına özgün malzemeler ekleniyor.

Dil estetiğine odaklanan altıncı makalede Tevhit Ayengin ve Eid Abdulaziz, bazı harf-i cerlerin Kur'an'da yer değiştirmesi önerilerinin semantik, nahivsel ve belâğî tutarlılığını sorguluyor. Bulgular, harflerin vazgeçilmez anlam yüklerine dikkat çekerek Kur'an belâğatinin en küçük dil birimlerine kadar bilinçli tasarlandığını bir kez daha teyit ediyor.

Yedinci makale, Ahmed Nureddin Kattan'ın İsmail Hakkı Bursevî'nin Rûhu'l-Beyân tefsirinde “zamir yerine isim getirme” üslubunu ele aldığı kapsamlı bir belâgat incelemesi. Çalışma, Osmanlı tefsir ekolünün dil duyarlılığını gösterdiği gibi, zamir–isim tercihlerinin muhatapta oluşturduğu etkileri de sistematik biçimde ortaya koyuyor.

Sayı, Mohammad Nasım Hossam ve Mehmet Boynukalın'ın özel amaçlı şirketin (SPV) sukuk yapılandırmalarındaki fikhî statüsünü değerlendiren makalesiyle tamamlanıyor. Türkiye'de "Varlık Kiralama Şirketi" olarak bilinen bu yapının şer'î meşruiyeti, varlık devri ve bağımsızlık ilkeleri ışığında tartışılarak İslami finans uygulayıcıları için yol gösterici sonuçlara ulaşıyor.

Bu sayının ortak paydası, klasik mirasla çağdaş sorunların kesişim noktasında üretilen disiplinler arası yaklaşımlar oldu. Akademik titizlik, saha verisi ve kuramsal çerçevelerin dengeli kullanımı, Kocaeli İlahiyat Dergisi'nin bilimsel saygınlığını ve alandaki konumunu güçlendiren temel unsurlar olarak öne çıkıyor. Çalışmaların her biri, alanlarında yeni sorular doğurmaya aday nitelikte; bu nedenle okuyucularımızdan gelecek eleştiri ve katkıların araştırma ekosistemimizi daha da zenginleştireceğine inanıyoruz.

Desteğini esirgemeyen hakemlerimize, yazarlarımıza ve yayın kurulu üyelerimize teşekkür eder; dergimizin 9/1 sayısının bilgi dünyamıza hayırlı katkılar sunmasını dilerim.

Doç. Dr. Hüseyin OKUR
Kocaeli İlahiyat Dergisi Baş Editörü